

Matka-Polka,
rewolucjonistka,
szeptucha
– wzory i stereotypy
kobiety lokalnej

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

Kobiety jako bohaterki
awansu społecznego (wieś-miasto)
i migracji zarobkowej

Kobiety w i wobec
lokalnej historii

Opisanie siebie jako wyjście z cienia
– narracje autobiograficzne

Duchowość, religijność kobiet i samorealizacja

Emancypacyjny wymiar
kobiecego pisania i czytania

Kobiety i „historie rodzinne”

Pisarki i poetki Podlasia

Feministyczne archiwum Podlasia

Podlasie oczyma kobiet

Metaforyka i topika kobiecego doświadczenia

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

„Własny pokój”
autorki Podlasia

Ogrody, kilimy, makatki –
twórczość kobiet niepiszących (niepiśmiennych)

Kobiety niewysłuchane i uciszane w literaturze i życiu literackim

Doświadczenie
codziennosci

Kobiety a dyskurs narodowy
(większościowy i mniejszościowy)

Katedra Modernizmu Europejskiego i Badań Kulturowych
Zakład Literatury XIX wieku i Kultur Regionalnych
Zespół Badań Regionalnych
Wydział Filologiczny
Uniwersytetu w Białymstoku

oraz

Urząd Miejski w Białymstoku
i Fundacja Uniwersytetu w Białymstoku

zapraszają do wzięcia udziału w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej

Literackie Podlasie kobiet - - autorki, bohaterki, czytelniczki

Konferencja odbywa się w ramach obchodów 30-lecia
Nagrody Literackiej Prezydenta Miasta Białegostoku
im. Wiesława Kazaneckiego

Białystok, 13 września 2021 r.

Kobieta to wdzięczny i dobrze widziany temat, a jednak kobiety pozostają na **marginesie**, również te najbardziej wyemancypowane, poetki i pisarki. Cóż im – nam - po wdzięku? Płeć piękna i literatura piękna – słowa, słowa. Czas może otwarcie popatrzeć na **margines**, zwłaszcza tam, gdzie jest on podwójny.

„Być na **marginesie** to zarazem być częścią całości, ale również pozostawać poza centrum”¹, pisała bel hooks w 1984 roku, by w innym swoim tekście określić **margines** „miejszem radykalnego otwarcia”². Chcielibyśmy zaproponowaną przez hooks kategorię „marginesu” uczynić metaforycznym punktem wyjścia rozważań nad „literackim Podlasiem kobiet”. W tak określonym przedmiocie badań spotykają się dwa specyficzne doświadczenia: kobiecość i lokalność, w tym przypadku podlaska. Łączy je „**marginalna**” pozycja oraz – będący jej konsekwencją – potencjał: emancypacyjny i krytyczny wobec dominujących narracji lub heroiczny i ofiarnczy. Którą z tych dróg podążały podlaskie autorki i bohaterki? Zapewne istnieje też inna możliwość ekspresji i samorealizacji, która otwiera się właśnie **na marginesie**.

1 b. hooks, *Przedmowa do wydania pierwszego (1984)*, w: tejże, *Teoria feministyczna. Od marginesu do centrum*, przeł. E. Majewska, Warszawa 2013, s. 27.

2 b. hooks, *Margines jako miejsce radykalnego otwarcia*, przeł. E. Domańska, „Literatura na Świecie” 2008, nr 1-2, s. 108-117.

Matka-Polka,
rewolucjonistka,
szeptucha
– wzory i stereotypy
kobiety lokalnej

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

Kobiety jako bohaterki
awansu społecznego (wieś-miasto)
i migracji zarobkowej

Kobiety w i wobec
lokalnej historii

Opisanie siebie jako wyjście z cienia
– narracje autobiograficzne

Duchowość, religijność kobiet i samorealizacja

Emancypacyjny wymiar
kobiecego pisania i czytania

Kobiety i „historie rodzinne”

Pisarki i poetki Podlasia

Feministyczne archiwum Podlasia

Podlasie oczyma kobiet

Metaforyka i topika kobiecego doświadczenia

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

„Własny pokój”
autorki Podlasia

(niepamiętnych)

Kobiety niewysłuchane i uciszane w literaturze i życiu literackim
Ogrody, kłitny, makarki – twórczość kobiet niepiszących

Doświadczenie
codzienności

Kobiety a dyskurs narodowy
(większościowy i mniejszościowy)

Przy całym rozmachu, dynamice i popularności ruchów oraz studiów feministycznych z perspektywy długiego trwania patriarchalnej kultury i nauki nadal można je traktować jako „peryferyjne”, dokładnie tak, jak w centrum postrzegane jest Podlasie (oraz często przez samych mieszkańców). Inspirację i zachętę do „uprzestrzennienia” kobiecej podmiotowości znajdujemy też u Rosi Braidotti, która interpretuje nomadyczną tożsamość jako rodzaj mapy kolejnych lokalizacji. W tym kontekście można poddać refleksji choćby biografie kobiet-migrantek: bieżenek, chłopów opuszczających rodzinne wsie w poszukiwaniu lepszego życia, wiejskich dziewczyn wyjeżdżających do szkół albo robotnic, nauczycielek, emerytek wracających do pozostawionych w rodzinnych domach rodziców i inne „**marginesowe**” życiorysy.

Zwracając się ku poetkom i pisarkom, eksponujemy subwersywne aspekty kobiecego doświadczenia – a nie historię ofiar. Nie chcemy tracić z oczu wymiaru performatywnego ich życia i pisania, widząc w kobietach współtwórczynie realnego i wyobrażonego Podlasia.

„Herstoria” koncentruje się na kobiecym doświadczeniu świata, które szuka dla siebie różnych środków wyrazu, dlatego proponujemy, by uczynić przedmiotem namysłu zarówno utwory fikcjonalne, jak też reportaże, literaturę dokumentu osobistego czy kobiece biografie, kładąc nacisk na usytuowanie (w tym przypadku – podlaskie) wpisanych w nie doświadczeń. Pytanie o zwrot herstoryczny w literaturze regionu zadawała Danuta Zawadzka, przyglądając się książkom wyróżnionym Nagrodą Literacką Prezydenta Miasta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego³. Warto też przywołać podejmowane w zakresie kultuwowania kobiecego dziedzictwa Podlasia i Białegostoku inicjatywy oddolne, takie jak działająca na Facebooku społeczność „Herstoryczny Białystok” czy „100-lecie kobiet” – mają być „miejscem popularyzowania wiedzy o niezwykłych kobietach z Podlasia i okolic, których pamięć warto ocalić i docenić”. Na Uniwersytecie w Białymstoku funkcjonują zespoły prowadzące badania nad historią kobiet, odbywają się też dedykowane im sympozja. Nie poświęcono jednak jak dotąd osobnego namysłu kobietom jako autorkom i bohaterkom podlaskiej literatury.

Ekspozując postaci pisarek, nie wykluczamy tekstów męskich autorów, w których pojawiają się uwikłane w **margines** bohaterki, ani kobiecych wyobrażeń tutejszych mężczyzn. Niezwykle ważny wydaje nam się również temat kobiety jako adresatki tekstów i portret czytelniczki literatury.

3 D. Zawadzka, *Kobiety „Kazaneckiego”*. Zwrot herstoryczny w literaturze regionu? w: *Twórczość Wiesława Kazaneckiego oraz laureatów nagrody literackiej jego imienia*, red. M. Kochanowski, K. Sawicka-Mierzyńska, Białystok 2020, s. 57-75.

Matka-Polka,
rewolucjonistka,
szeptucha
– wzory i stereotypy
kobiety lokalnej

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

Kobiety jako bohaterki
awansu społecznego (wieś-miasto)
i migracji zarobkowej

Kobiety w i wobec
lokalnej historii

Opisanie siebie jako wyjście z cienia
– narracje autobiograficzne

Duchowość, religijność kobiet i samorealizacja

Emancypacyjny wymiar
kobiecego pisania i czytania

Kobiety i „historie rodzinne”

Pisarki i poetki Podlasia

Feministyczne archiwum Podlasia

Podlasie oczyma kobiet

Metaforyka i topika kobiecego doświadczenia

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

„Własny pokój”
autorki Podlasia

Ogrody, kilimy,
makatki – twórczość
kobiet niepiszących
(niepiśmiennych)

Kobiety niewysłuchane i uciszane w literaturze i życiu literackim

Doświadczenie
codzienności

Kobiety a dyskurs narodowy
(większościowy i mniejszościowy)

„Jako podmiot historii, kobieta pojawia się zawsze jednocześnie w wielu miejscach. (...) W kobiecie ogniskuje się historia wszystkich kobiet, ich dzieje osobiste, historia narodowa i ponadnarodowa” (Hélène Cixous)⁴ – chciałoby się dodać: oraz lokalna.

Pozostając otwarci na Państwa propozycje, formułujemy kilka zagadnień do potencjalnego namysłu:

Pisarki i poetki Podlasia

Feministyczne archiwum Podlasia

Opisanie siebie jako wyjście z cienia – narracje autobiograficzne

Kobiety i „historie rodzinne”

Metaforyka i topika kobiecego doświadczenia

Kobiety w przestrzeni intymnej i przestrzeni publicznej.

Kobiety a dyskurs narodowy (większościowy i mniejszościowy)

Kobiety jako bohaterki awansu społecznego (wieś-miasto) i migracji zarobkowej

Emancypacyjny wymiar kobiecego pisania i czytania

„Własny pokój” autorki Podlasia

Podlasie oczyma kobiet

Doświadczenie codzienności

Kobiety w i wobec lokalnej historii

Kobiety niewysłuchane i uciszane w literaturze i życiu literackim

Ogrody, kilimy, makatki – twórczość kobiet niepiszących (niepiśmiennych)

Duchowość, religijność kobiet i samorealizacja

Matka-Polka, rewolucjonistka, szeptucha – wzory i stereotypy kobiety lokalnej

Prosimy o przesyłanie wypełnionego formularza zgłoszenia na konferencję w terminie do **14 czerwca 2021 roku** na podane poniżej adresy internetowe. Nie przewidujemy opłat konferencyjnych, uczestnikom zapewniamy obiad, poczęstunek podczas przerw kawowych i jeden nocleg

4 H. Cixous, *Śmiech Meduzy*, przeł. A. Nasiłowska, w: *Ciało i tekst. Feminizm w literaturoznawstwie – antologia szkiców*, red. A. Nasiłowska, Warszawa 2013, s. 175.

Matka-Polka,
rewolucjonistka,
szepciucha
– wzory i stereotypy
kobiety lokalnej

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

Kobiety jako bohaterki
awansu społecznego (wieś-miasto)
i migracji zarobkowej

Kobiety w i wobec
lokalnej historii

Opisanie siebie jako wyjście z cienia
– narracje autobiograficzne

Duchowość, religijność kobiet i samorealizacja

Emancypacyjny wymiar
kobiecego pisania i czytania

Kobiety i „historie rodzinne”

Pisarki i poetki Podlasia

Feministyczne archiwum Podlasia

Podlasie oczyma kobiet

Metaforyka i topika kobiecego doświadczenia

Kobiety
w przestrzeni intymnej
i przestrzeni publicznej.

„Własny pokój”
autorki Podlasia

Ogrody, kilimy, makatki – twórczość kobiet niepiszących (niepismieńczy)

Kobiety niewysłuchane i uciszane w literaturze i życiu literackim
Ogrody, kilimy, makatki – twórczość kobiet niepiszących (niepismieńczy)

Doświadczenie
codziennosci

Kobiety a dyskurs narodowy
(większościowy i mniejszościowy)

ze śniadaniem. Ze względu na sytuację epidemiologiczną zakładamy, iż konferencja może odbyć się online, ale bardzo nam zależy na spotkaniu z Państwem w Białymstoku. Zastrzegamy sobie prawo wyboru zgłoszeń.

Czas wystąpienia: 20 minut

Zaproszenia na konferencję ze szczegółowym programem zostaną wysłane po 20 sierpnia.

Pokłosiem konferencji będzie książka wydana w Wydawnictwie Uniwersytetu w Białymstoku w 2022 roku w serii "Biała seria. Podlaski Regionalizm Literacki". W związku z tym prosimy o przesłanie do 15 listopada 2021 roku artykułu, którego objętość nie może przekraczać 1 arkusza wydawniczego (szczegółowe wytyczne edytorskie prześlemy w osobnym mailu). Dla autorów wygłoszonych i przyjętych do publikacji referatów przewidujemy honorarium w wysokości 500 zł brutto.

Organizatorzy:

dr hab. Katarzyna Sawicka-Mierzyńska

dr hab. Danuta Zawadzka, prof. UwB

dr hab. Marek Kochanowski, prof. UwB

Kontakt:

Marek Kochanowski

m.kochanowski@uwb.edu.pl

tel.: 606 620 777

Katarzyna Sawicka-Mierzyńska

k.sawicka@uwb.edu.pl

tel.: 604 056 576